

Yazar/Author
Muhittin SAĞIRLI*

Makale Adı/Article Name

Yazmaya Hazırlık, Yazma ve Yazı Biçimine İlişkin Birinci Sınıf Yazma Temel Dil Becerisi Kazanımlarının Türkçe Dersi Öğretim Programında (2019) Yer Alan Açıklama ve Örnekler ile Yeterliliği Yönünden Değerlendirmesi

An Evaluation of the Turkish Language Teaching Curriculum (2019) in Terms of Proficiency with Explanations and Examples in Basic First Grade Writing Skills Regarding Writing Preparation, Writing and the Writing Style

ÖZ

Araştırmanın amacı, yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimi ile ilgili birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarını, Türkçe Dersi Öğretim Programında (2019) yer alan açıklama ve örnekler ile yeterliliği yönünden değerlendirmektir. Araştırma konusu ile dolaylı ilişkilendirilebilecek, alan yazında çok sayıda araştırma yer almakla birlikte, birinci sınıf yazma dil becerisine ilişkin öğretim programında yer alan açıklama ve örneklerin kazanımlar ile örtüşmesi ve yeterliliğine ilişkin çalışmaya rastlanmamıştır. Bundan hareketle araştırma, alan yazına katkı sağlayacak öneme sahiptir. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi kapsamında değerlendirilen doküman incelemesi modelinde betimsel çalışma olarak yapılandırılmıştır. Doküman incelemesi yoluyla toplanan veriler, betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada Türkçe Dersi Öğretim Programından (2019) elde edilen birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımına yönelik bulgulardan:

1. "T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar" yazmaya hazırlık kazanımına yönelik öğretim programında yer alan: "Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır" şeklindeki açıklama ve "Parmak, El ve Kol Kaslarını Geliştirme Çalışmaları" ile "Boyama ve Çizgi Çalışmaları" örnek etkinlikleri,
2. Yazı biçimi ve yazma ile ilgili; "T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar, T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar" ve "T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır" kazanımlarına yönelik açıklama ve örneklerin sınırlı sayıda ve yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşılmış, öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Dersi Öğretim Programı, yazı biçimleri, yazı öğretimi, yazmaya hazırlık

ABSTRACT

No study has been found regarding the sufficiency of the explanations and examples in the curriculum of first-grade writing skills or their correspondence with the learning outcomes. So, the research makes a unique contribution to the literature. The research is structured as a descriptive study in the document analysis model, within the scope of qualitative research method. Data is collected by document analysis and analyzed by the descriptive analysis technique. The explanations, sample activities and examples from the Turkish Language Teaching Curriculum (2019) listed below are determined to be limited and insufficient, and suggestions were made.

- 1.The explanation "the student uses the writing materials appropriately after being briefed" in the curriculum titled " T.1.4.1. Student can paint and draw" and the sample activities of "Finger, Hand and Arm Muscle Development Exercises" and "Painting and Drawing Exercises"
2. The explanations and examples for the necessary acquisitions of "T.1.4.2. The student writes letters correctly", "T.1.4.4. The student writes the numbers correctly" and "T.1.4.7. The student leaves appropriate spaces between letters, words, and sentences"

Keywords: Turkish language teaching curriculum, writing styles, teaching writing skill first grade, writing activities

Giriş

Ülkeler; kalkınma, gelişme ve geleceği için bireysel ve toplumsal yeterliliklere sahip donanımlı bireylere ihtiyaç duyar. Bu ihtiyacı karşılamak, nitelikli insan gücünü yetiştirmek ise genel ve özel hedefler doğrultusunda hazırlanmış eğitim-öğretim programları ile her kademedен eğitim-öğretim kurumlarının işi ve görevidir.

Eğitim ve öğretim kurumlarının öğrenciler için sağladığı, millî eğitimin genel ve temel amaçlarının gerçekleştirilmesine yönelik faaliyetlerin tümü dersin belli bir standartla, belirlenen hedefler doğrultusunda işlenmesini sağlayan metinler, konu listesi, ders içeriği, çalışma programı, öğretim materyalleri, dersler, hedef davranışlar, okul içinde ve dışında öğretimi planlananlar, öğrencilerden beklenen öğrenmeyi meydana getirebilmek için planlanmış faaliyetler, eğitimde istenilen düzeye ulaşabilmek için öğrencilerin karşılaştıkları düzenli öğrenme yaşantıları ve eğitim-öğretim çalışmaları içerisinde bir dersle ilgili faaliyetlerin öğrenme ve öğretme süreci içerisinde nelerin, niçin ve nasıl yer alacağını ifade eden rehber şeklinde tanımlanan (Varış, 1994:17; Bilen, 2006: 46; Tekin 1991: 8; Demirel, 2006:1,2; Girgin, 2011: 12) öğretim programı; eğitim-öğretimin planlı, amaçlar doğrultusunda ve nitelikli olarak gerçekleştirilebilmesi için gereklidir. Ayrıca öğretim programları dersin işlenişi, kazandırılması gereken becerilerin verilme zaman ve teknikleri vb. konularda yönetici, öğretmen tüm uygulayıcılara rehberdir. Bu özellikleri ile öğretim programları, nitelikli eğitim-öğretim açısından son derece önemlidir.

Eğitim-öğretim programları, ülke politikaları ile şekillenmekte ve öngörülen nitelikler her kademedен eğitim-öğretim programları ile bireylere kazandırılmaya çalışılmaktadır. Eğitim-öğretim programları; ülke politikalarındaki değişiklikler, değişen ihtiyaçlar ve uygulanmakta olan programların ihtiyaçları karşılayamaması, farklı beklenti ve isteklerin oluşması, bilgi teknolojilerinde, eğitim vb. alanlarda meydana gelen değişimler gibi nedenlerle değiştirilmekte veya yeniden hazırlanmaktadır. İstendik özelliklerde nitelikli insan gücünü, toplumun ihtiyaçlarına uygun biçimde ve kalitede yetiştirebilmek isteyen ülkelerin gelişim ve değişimler karşısında eğitim-öğretim programlarında değişikliklere gittikleri görülmektedir.

Eğitim-öğretim programlarının hazırlanması, ortamların düzenlenmesi, sürecin izlenerek değerlendirilmesi, değiştirilmesine ilişkin görev ve yetki, hemen her ülkede olduğu gibi ülkemizde de ilgili kanunlar ile Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Süreç içinde uygulanan eğitim politikaları, hızla değişen teknoloji, bilgi, bilgiye ulaşma şekli, bireylerin nitelikleri, ihtiyaç ve beklentileri vs. eğitim-öğretim programlarında da düzenleme, değişim ve oluşumları zorunlu kılmaktadır. Nitekim, Cumhuriyetin ilanından günümüze ülkemizde de eğitim-öğretim programları, süreç içinde tamamen ya da kısmen değiştirilmiştir. Bu değişimler, süreçteki toplumsal ve bireysel değişimlerin etkileşimi ile oluşmaktadır. Eğitim-öğretim programları, teoride konuya ilişkin gelişmelere bağlı olarak farklı yaklaşımlar ile hazırlanmıştır. Cumhuriyet dönemi ilk eğitim-öğretim programından 2005 programına kadar genel olarak programların dikine içerik düzenleme ve temel eğitim yaklaşımı olan davranışçılık yaklaşımı ile hazırlandığını söyleyebilir. 2005-2006 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı, yapılandırıcı yaklaşım, çoklu zekâ, beyin temelli öğrenme, öğrenci merkezli eğitim, bireysel farklılıklara duyarlı eğitim, sarmal, tematik ve beceri yaklaşımı gibi yaklaşım ve modeller çerçevesinde geliştirilen yeni ilköğretim programını ülkemiz genelinde uygulamaya koymuştur.

Eğitim öğretimin temelini oluşturan ders öğretim programları;6 hizmet öncesi öğretmen yetiştiren kurumlardaki ilgili dersler için ve hizmet içinde öğretmenlerin başlıca kaynağı, yol göstericisi konumundadır. Hatta öğretimde öğrenci, veli ve diğer paydaşlara da katkısı olan esas kaynaktır.

Dil becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında ve bu becerilerin öğrenciler tarafından işlevsel olarak kullanılmasında öğretim programları önemli bir rol üstlenmektedir. Bundan hareketle geçmişten günümüze çeşitli tarihlerde Türkçe Dersi Öğretim Programları hazırlanmış, bu programlar süreç içinde kimi zaman tamamen kimi zaman da kısmen değişikliklerle uygulanmıştır.

1968 İlkokul Programı'na kadar geçen süreçte önemli çalışmalar ile değişiklikler yapılmış, Türkçe öğretimini düzenleyen programlar hazırlanmıştır. Ancak temel dil becerilerinin neler olduğu, bu becerilerin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin neler olacağı konusunda bilgilere yer verilmemiştir. 1981 ve sonrası süreçte hazırlanan Türkçe öğretim programlarında dil becerilerinin ayırımına gidilmiş ve bu becerilerin bütünlük anlayışıyla kazandırılması öngörülmüştür.

Türkçe öğretim programları; dil becerilerinin kazandırılmasına ilişkin yaklaşımlar, amaçlar, kazanımlar, içerikler, ders öğretim ortamları ve öğrenme-öğretme süreçleri gibi çok sayıda birbirleriyle ilişkili yapı ve biçim benzerliği gösteren öğelerin bir bütün olarak yer aldığı özelliktedir.

2006 yılından sonraki süreçte Türkçe Dersi Öğretim Programında 2015, 2018 ve 2019 yıllarında da değişikliklere gidilmiştir. Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019), öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma ile ilgili dil becerilerini ve zihinsel becerileri kazanmalarını, bu becerileri kullanarak kendilerini bireysel ve sosyal yönden geliştirmelerini, etkili iletişim kurmalarını, Türkçe sevgisiyle, istek duyarak okuma ve yazma alışkanlığı edinmelerini sağlayacak şekilde bilgi, beceri ve değerleri içeren bir bütünlük içinde yapılandırılmıştır. Tematik yaklaşımla hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma dil becerilerine göre gruplandırılarak her sınıf düzeyi için dört temel dil becerisi farklı başlıklar altında verilmiştir (MEB, 2019: 8, 19).

Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) incelendiğinde, dört temel dil becerisinden sonuncusunun yazma becerisi olduğu ve öğrencilerin yazma ve yazı öğretimine ilişkin kazanımlar doğrultusundaki etkinlikler ile ilk kez ilkökul birinci sınıfta ilk okuma yazma öğretimi ile karşılaştığı görülmektedir. İlk okuma yazma öğretiminde öğretim yönteminin aşamalarına uygun şekilde ilk olarak boyama, çizgi çalışmaları gibi yazmaya hazırlık etkinlikleriyle başlayan yazma çalışmaları seslerin sezdirilmesi, tanıtılması ile harf, hece, kelime ve cümlelerin okunması ve yazılması şeklinde sürdürülmektedir. Okulda belli bir program çerçevesinde ve okuma, dinleme/izleme, konuşma dil becerisi öğretimiyle aynı anda başlayan yazı öğretimi, belli aşamalardan geçerek edinilmektedir. Türkçe öğretiminin önemli bir öğrenme alanını oluşturan yazma, bilgiden çok beceri gerektirir ve bu beceriler uygulama ile kazanılmaktadır.

Yazı “Düşüncenin belli işaretlerle tespit edilmesi, harfleri yazma biçimi.” olarak tanımlanırken; yazma ise “Yazmak işi.” olarak ifade edilmektedir (TDK, 2005: 2154). Demirel (2002:100) yazmayı; düşünceyi, duyguyu, olayı yazı ile anlatmak olarak tanımlamaktadır. Güneş'e (2007: 159) göre yazma, zihnimizdeki duygu, düşünce, istek ve olayların belli kurallara uygun olarak çeşitli sembollerle anlatılmasıdır. Bir başka ifadeyle zihinde yapılandırılmış bilgilerin yazıya dökülmesi işlemidir. Akyol'a (2009:47) göre ise yazma, düşüncelerimizi ifade edebilmek için gerekli sembol ve işaretleri motorsal olarak üretebilmektir.

Yazma, temel beceriler içerisinde en son gelişen ve birçok bilişsel süreci içerisinde barındırması bakımından bireyleri zorlayan karmaşık bir alandır (Evans, 2001:1). Ayrıca Graham, Harris ve Santangelo (2015) göre yazmanın gelişimi; bireyin bilişsel kapasitesi ve süreçlerine (algı, dikkat, bellek, öğrenme, yürütme işlevi gibi), dil kapasitelerine, psiko-motor sistemlerine, motivasyon eğilimlerine (etkinlik, değerler, atıflar) ve sosyal uygulamalara (ifade, cevap arama, işaretleme ve etiketleme) bağlıdır (aktr. Aksu, 2018: 27).

Tanım ve açıklamalardan da anlaşılacağı üzere yazma; duyuşsal, zihinsel ve psikomotor alanlar ile ilişkili oldukça karmaşık süreç ve beceridir.

“Yazma becerisi kazanmak çok yönlü birtakım becerilerin kazanılması ile olasıdır; çünkü yazma görsel bellek, ses-yazı birim farkındalığı ile morfonemik ve ortografik bilgi sahibi olunmasını gerektirir (Van Hell vd.,2003; Alber ve Walshe, 2004, aktr. Johnson, 2013). İyi bir yazma becerisinin kazanılmaması, okunaklı yazma, fiil çekimlerini doğru yapma, akıcı ve hızlı yazma gibi pek çok beceriyi olumsuz şekilde etkileyebilir (Alber ve Walshe, 2004; Boynton Hauerwas ve Walker, 2003; Graham vd., 2003, aktr. Johnson, 2010). Yazma becerisi okuma hızı ve okuma anlama üzerinde etkili olduğu için onun gelişimi sıklıkla okuma gelişimi ile eşgüdüm içinde gerçekleşir (Ritchey, 2008; Berninger vd.,1998; Ehri ve Wilce, 1987; Uhry ve Shepherd, 1993, aktr. Johnson). Ayrıca çocukların sözcükleri okuma becerileri ile yazı birim ve sözcükleri yazma becerileri iç içe girmiş becerilerdir (Domico, 1993; Richgels, 1995). O nedenle iyi bir okuma becerisi için akıcı bir yazma becerisi gerektiği ileri sürülmektedir. Bu bulgular ayrıca yazma ve okuma öğrenimi sırasında beyinde önemli değişimler olduğunu da göstermektedir. James ve Engelhardt’ın (2012) çalışması da yazı yazmayı öğrenme çalışmalarının, harflerin beyin okuma ile ilgili bölgelerinde işlenmesini sağladığı ve böylelikle okumayı kolay öğrenmeye yardımcı olduğunu ortaya koymuştur (aktr. Savaş, 2017:128). O nedenle yazı yazmayı öğrenmenin özellikle beyinde daha fazla değişime yol açan el yazısı ile yazmayı öğrenmenin, okumayı öğrenmeyi kolaylaştırdığını söylemek olasıdır. Yazma ve okumanın eşgüdümlü olarak beyinde sinirsel değişimler oluşturması, ilkokulda yapılan yazı eğitimi ve öğretiminin başarılı olmasının çocukların daha iyi okumalarına, yani okuma anlama faaliyetlerinde daha başarılı olmalarına yol açacağını göstermektedir. O nedenle iyi bir yazı yazma eğitimi, önce öğrencilerin okuma anlama becerilerini sonra da akademik başarılarını olumlu şekilde etkileyecektir. Türk öğrencilerin PISA araştırmalarında ana dilinde okuma-anlama becerilerinin düşük çıkması yanında fen ve matematik okuryazarlığı açısından da son sıralarda yer alması, iyi bir yazı eğitimi almamış olmalarından kaynaklanmaktadır” (Savaş, 2017:128).

Görsel algı da yazmayı etkileyen önemli değişkenler arasında sayılmaktadır: “Görsel algıdaki beceri; çocuklarda okumayı, yazmayı, hecelemeyi, aritmetik hesaplar yapmayı geliştirmekte ve okulda başarılı olmaları için gerekli diğer yeteneklerinin tümünü ilerletmelerine yardımcı olmaktadır. Görsel algı 3-7 yaşları arasında gelişme göstermektedir. Ancak bu dönemde herhangi bir nedene bağlı olarak engellenmiş çocuklarda görsel algı problemleri görülmektedir. Görsel algı problemi olan çocuk tahtada yazılı olanı defterine yazmada zorlanabilmektedir” (aktr. Memiş ve Harmankaya, 2012: 138).

Zihinsel, psikomotor ve duyuşsal alanlarla ilgisi olması ve bu alanlara ilişkin beceri gerektirmesi; yazma becerisinin zor kazanılan bir beceri olduğunu gösterir ve öğrenilmesinin dinleme, konuşma ve okuma becerilerinden daha zor ve daha sonra gerçekleştiği söylenebilir.

Akademik yaşantının başlangıcı ve temeli kabul edilen ve ilkokul birinci sınıf ile başlayan ilk okuma yazma öğretimi, öğrenciye yönelik hazırlanan resmî eğitim sürecinin ilk ve en önemli basamağıdır. Eğitim sisteminde, tüm eğitim kademelerini etkileyen ilkokul dönemi; farklı bir yere, işleve ve öneme sahiptir. İlkokul döneminin üzerinde durulması gereken en önemli kademesi ise aile ortamından muhtemelen ilk kez ve tamamen farklı bir çevreye geçişin başlangıcı olan, ilkokulun birinci sınıfıdır. Birinci sınıf ile öğrenciler, hem sosyal bakımdan farklı bir ortama hem de bütün yaşantısını etkileyebilecek olan öğrenme sürecine girmektedir. Bu süreçte sınıftaki öğrenme ve öğretme sürecinin temel uygulamalarının başında ilk okuma yazma çalışmaları gelmektedir. Birinci sınıf öğretmenin yönetiminde yapılan öğrenme öğretme etkinlikleri ile öğrencilere sadece okuma yazma mekanizmasının nasıl işlediği kavratılmamakta, bu sınıf ve etkinliklerle tüm eğitim-öğretim kademelerinde sürdürülecek olan hayatının temelleri de atılmış olmaktadır. Bireyin sınav ve hayat başarısı için birinci sınıf ve ilk okuma-yazma öğretimi ciddi öneme sahiptir İlk okuma yazma çocukların hayatlarındaki ilk öğrenme deneyimleridir. Bireyin diğer öğrenmelerinin temelini oluşturma, okul ve sosyal hayatındaki başarısı ile sahip olduğu potansiyelini geliştirme bakımından son derece önemlidir. İlk okuma yazma öğretiminde başarı, öğrencinin devam edecek olan eğitim-öğretim hayatında akademik başarısının da belirleyicisi olacaktır (Sağırlı, 2019: 1-6,12-13).

İlk okuma yazma öğretiminin amaçlarından birisi, diğer dil becerilerinden hareketle öğrencilerin nitelikli okuma yazma bilgi ve becerisini kazanabilmesidir. Birinci sınıf öğretmenin yazma dil

becerisi yönlü amacı ise öğrencilerine, işlek (okunaklı ve süratli) ve güzel yazma bilgi ve becerisini kazandırmaktır.

Öğretim programı, öğretimdeki bütün paydaşlar için son derece önemlidir. Öğretmen için ise örnektir, rehberdir ve bağlayıcıdır. Türkçe dersi birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından yazı biçimi ve yazma ile ilgili kazanımlara yönelik sınırlılık ve yetersizlikler; öğretimde yetersizlik, niteliksizlik ve başarısızlığı da beraberinde getirebilir. Ayrıca öğretim programındaki bu yetersizlikler; eğitim-öğretimin en önemli aktörü, sorumlusu ve de mimarı öğretmenin “bence” yaklaşımı ve çeşitli tavsiyeler ile öğretimi; kendi bilgi, tecrübe ve yaklaşımı ile doğru-yanlış, eksik-fazla yürütmesine neden olacaktır.

Bazı birinci sınıf yazı temel dil becerisi kazanımlarının Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan açıklama ve örnekler ile yeterliliği yönünden değerlendirmesi konulu araştırmada, birinci sınıf yazma temel dil becerisi incelenmiştir. Araştırma; birinci sınıf yazma temel dil becerisi, yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimine ilişkin kazanımlar ile sınırlandırılmıştır. Araştırmanın amacı; birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından; yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimi ile ilgili olanları, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan açıklama ve örnekler ile yeterliliği yönünden değerlendirmektir.

Bundan hareketle araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkçe Dersi Öğretim Programında, birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımları nelerdir?
2. Türkçe Dersi Öğretim Programında, birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından hangileri yazmaya hazırlık ile ilgilidir?
3. Türkçe Dersi Öğretim Programında, birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından yazma ve yazı biçimi ile ilgili olanlar hangileridir?
4. Birinci sınıf yazma temel dil becerisi, yazmaya hazırlık kazanımlarına ilişkin olarak Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan açıklama ve örneklerin kazanımlar ile örtüşmesi, yeterliliği nasıldır?
5. Birinci sınıf yazma temel dil becerisi, yazma ve yazı biçimine ilişki kazanımlara yönelik olarak Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan açıklama ve örneklerin kazanımlar ile örtüşmesi, yeterliliği nasıldır?

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından; yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimi ile ilgili olanları, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan açıklama ve örnekler ile yeterliliği yönünden değerlendirmektir.

Araştırmanın Önemi

Araştırmada, Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan temel dil becerilerinden birisi olan birinci sınıf yazma dil becerisinin; yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimine yönelik kazanımları, bu kazanımlara ilişkin öğretim programında yer alan açıklama ve örnekler ile yeterliliği ele alınmaktadır. Alan yazında araştırma konusu ile dolaylı ilişkilendirilebilecek çok sayıda nitel-nicel araştırma yer almakla birlikte birinci sınıf yazma dil becerisine ilişkin öğretim programında yer alan açıklama ve örneklerin kazanımlar ile örtüşmesi ve yeterliliğine ilişkin çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırma, alan yazına katkı sağlayacak öneme sahiptir.

Araştırma Model ve Yöntemi

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemi kapsamında değerlendirilen doküman incelemesi modelinde betimsel çalışma olarak yapılandırılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu

veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Doküman incelemesi veya analizi tek başına bir araştırma yöntemi olabildiği gibi, diğer nitel yöntemlerin kullanıldığı durumlarda ek bilgi kaynağı olarak da işe yarayabilir (Creswell, 2016: 74; Patton, 2014: 191; Yıldırım ve Şimşek, 2018:189).

Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplamak amacıyla doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Eğitim ile ilgili bir araştırmada ders kitapları, program yönergeleri vb. veri kaynağı olarak kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2018:189). Araştırmanın verileri, doküman olarak hali hazırda uygulamada olan 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'ndan (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.Sınıflar) doküman incelemesi tekniği ile toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde betimsel analiz tekniğine başvurulmuştur. Betimsel analiz, mevcut durumu tanımlamaya yarayan bir veri analiz tekniğidir. Betimsel analiz, verilerin daha önceden belirlenen temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018:239). Türkçe Dersi Öğretim Programından (2019) doküman incelemesi ile elde edilen bulgular, betimlemeli şekilde analiz edilmiştir.

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın amacı doğrultusunda doküman inceleme tekniği ile Türkçe Dersi Öğretim Programının (2019) analizi ile yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimine ilişkin tespit edilen bulgulara yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı, Birinci Sınıf Yazma Temel Dil Becerisi Kazanımları; Yazmaya Hazırlık, Yazma ve Yazı Biçimine İlişkili Kazanımlar

Tematik yaklaşımla hazırlanan Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kazanımlar, her sınıf düzeyi için dört temel dil becerisi altında gruplandırılmıştır. Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine göre gruplandırılarak sınıf düzeylerine göre farklı başlıklar altında verilmiştir. Yapısına göre düzenlenen Türkçe dersi birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımları Tablo 1'de belirtilmiştir.

Ders Kodu	Sınıf Düzeyi	Beceri Alanı No	Kazanım No	Kazanımlar
T. (Türkçe)	1.	4.	1.	Boyama ve çizgi çalışmaları yapar. <i>Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır.</i>
			2.	Harfleri tekniğine uygun yazar.
			3.	Hece ve kelimeler yazar.
			4.	Rakamları tekniğine uygun yazar.
			5.	Anlamli ve kurallı cümleler yazar.
			6.	Görsellerle ilgili kelime ve cümleler yazar.
			7.	Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.

			8.	Büyük harfleri ve noktalama işaretlerini uygun şekilde kullanır. <i>a) Büyük harflerin cümleye başlarken, özel isimleri ve başlıkları yazarken kullanıldığı, örneklerle vurgulanır.</i> <i>b) Nokta, soru işareti, ünlem işareti, kısa çizgi ve kesme işaretlerinin yaygın kullanılan işlevleri üzerinde durulur.</i>
			9.	Yazılarını görsel unsurlarla destekler.
			10.	Yazdıklarını gözden geçirir. <i>Öğrencilerin yazdıklarını harf hatası, harf ve hece eksikliği, yazım ve noktalama kuralları açısından gözden geçirmeleri ve düzenlemeleri sağlanır.</i>
			11.	Yazdıklarını paylaşır. <i>Öğrenciler yazdıklarını sınıf içinde okumaları, okul veya sınıf panosunda sergilemeleri için teşvik edilir.</i> <i>Öğrencilere yazdıklarını sınıf içinde okumaları konusunda ısrar edilmemelidir.</i>
			12.	Yazma çalışmaları yapar. <i>a) Dikte, bakarak ve serbest yazma çalışmaları yaptırılır.</i> <i>b) Yazma düzenine, sayfanın tamamının kullanılmasına ve temizliğine dikkat edilmesi gerektiği vurgulanır.</i>
			13.	Yazma stratejilerini uygular.

Tablo 1. Türkçe Dersi Birinci Sınıf Yazma Temel Dil Becerisi Kazanımları

Kaynak: (MEB 2019: 19, 21, 22) Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.Sınıflar), yararlanılarak tablolaştırılmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda birinci sınıf yazma temel dil becerisine ilişkin on üç kazanım yer almaktadır. Yapısına göre Tablo 1'de belirtilen yazma temel dil becerisine ilişkin kazanımlardan bazılarının gerçekleştirilmesinde dikkat edilmesi gereken hususlar, ilgili kazanımların hemen altında açıklama olarak belirtilmiştir. Ayrıca sınıf düzeylerine göre sınırlılıklara da kazanım açıklamalarında yer verilmiştir.

Türkçe Dersi Öğretim Programı birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından, yazmaya hazırlık, yazma ve yazı biçimine ilişkin kazanımlar Tablo 2'de yer almaktadır.

Ders Kodu	Sınıf Düzeyi	Beceri Alanı No	Kazanım No	Kazanımlar
			1.	Boyama ve çizgi çalışmaları yapar.

T. (Türkçe)	1.	4.		<i>Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır.</i>
			2.	Harfleri tekniğine uygun yazar.
			4.	Rakamları tekniğine uygun yazar.
			7.	Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır.

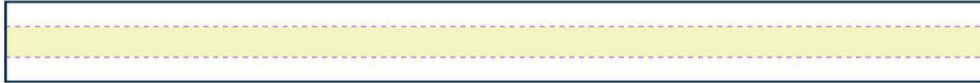
Tablo 2. Türkçe Dersi Birinci Sınıf Yazma Temel Dil Becerisi Yazmaya Hazırlık, Yazı Biçimi ve Yazma ile İlgili Kazanımlar

Kaynak: (MEB 2019: 19, 21, 22) Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.Sınıflar), yararlanılarak tablolaştırılmıştır.

Türkçe Dersi Öğretim Programı, birinci sınıf yazma temel dil becerisine ilişki on üç kazanımdan dördünün; yazmaya hazırlık, yazı biçimi ve yazma ile ilişkili olduğu tespit edilmiş ve Tablo 2’de belirtilmiştir. Tablo 2’ye bakıldığında, Türkçe Dersi birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından; “T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar” kazanımının yazmaya hazırlık ve “T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar, T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar ve T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır” (MEB, 2019: 21, 22) kazanımlarının ise yazı biçimi ve yazmaya ilişkin olduğu görülmektedir.

Birinci Sınıf Yazma Temel Dil Becerisi Kazanımlarından Yazmaya Hazırlık ile İlişkili Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Açıklama ve Örnekler

“T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar” birinci sınıf yazma temel dil becerisi yazmaya hazırlık kazanımına yönelik açıklama: “*Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır*” (MEB, 2019: 21) şeklinde ilgili kazanımın yanında belirtilmiştir. Yazma materyallerine yönelik bilgi, yazı defterine ilişkin örnek Şekil 1 ve açıklamalar ile şu şekilde verilmiştir:

Şekil 1: Standart Yazı Defteri Satırı

Kaynak: (MEB 2019: 12)

Şekil 1’de yazma temel materyallerinden birisi olan yazı defteri satır örneği verilmiştir. Öğretim programında, öğretimde kullanılması için önerilen standart yazı defterine ilişkin açıklama ise şöyledir:

“Okuma yazma öğretimi süreci boyunca dört çizgi, üç aralıktan oluşan standart Yazı Defteri kullanılmalıdır. Yazı defterindeki satır aralığı, 4 5 4 oranında, en az 1,3 cm genişliğinde olmalıdır. Yazı defterindeki satırlar ilk okuma yazma öğretimi boyunca kullanılacak materyallerde harflerin ve hecelerin verildiği aşamalar daha geniş satır aralığı kullanılmalıdır.

Okuma yazma öğretimi tamamlandıktan sonra standart yazı defteri veya çizgili defter kullanma kararı, öğretmen ve öğrencilerin inisiyatifindedir. Yazmada zorluk yaşayan öğrenciler ile yazma çalışmalarına standart yazı defteri ile devam edilebilir.” (MEB, 2019: 12)

Yazmaya hazırlığa yönelik etkinlikler; “Türkçe Dersi Öğretim Programının Uygulanması” bölümünde “Uygulamada Dikkat Edilecek Hususlar” başlığı altında yer verilen “İlk Okuma Yazma Süreci” içinde yer almaktadır. “Ses Esaslı İlk Okuma Yazma Öğretimi” yaklaşımı ile ilk okuma yazmaya hazırlık, ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme ve bağımsız okuma ve yazma

aşamalarında yürütüleceği belirtilen ilk okuma yazma öğretiminde yazmaya hazırlık kazanımına yönelik etkinlikler ise öğretim programında şu şekilde yer almaktadır:

“Parmak, El ve Kol Kaslarını Geliştirme Çalışmaları: Yazmaya başlamadan önce öğrencilerin parmak, el ve kol kaslarını geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar boyama ve çizgi çalışmaları öncesinde öğrenciyi destekleyecek nitelikte olmalıdır.

Boyama ve Çizgi Çalışmaları: Boyama ve çizgi çalışmalarına başlamadan önce öğrencilerin kalemi hangi eliyle tuttuğu tespit edilmelidir. Sol elini kullanan öğrenciler, sağ ellerini kullanmaları hususunda zorlanmamalıdır. İki elini de kullanabilen öğrenciler hangi elle daha rahat yazmakta iseler o eli kullanmaya teşvik edilmelidir.

Çizgi çalışmaları yazılacak harfin yapısal özelliklerine uygun olarak harflerin yazım yönleri, ana karakterleri ve yazım estetiği göz önüne alınarak öğrencilere el esnekliği kazandıracak nitelikte olmalıdır.

Dik temel harflerle yazmaya hazırlık için dik, eğik, dairesel ve yatay çizgiler çizdirilmelidir. Dik Temel yazma biçiminde dairesel çizgi öğretilirken saatin 2 noktasından başlanmalı, sola doğru eller kâğıttan kaldırılmadan aynı noktaya gelene kadar çizdirilmelidir” (MEB, 2019:11).

Birinci Sınıf Yazma Temel Dil Becerisi Kazanımlarından Yazma ve Yazı Biçimine İlişkin Türkçe Dersi Öğretim Programında Yer Alan Açıklama ve Örnekler

Türkçe dersi birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından yazı biçimi ve yazma ile ilgili: “T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar, T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar ve T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır” (MEB, 2019: 21, 22) kazanımlarına yönelik açıklama ve örnekler, Türkçe Dersi Öğretim Programında ilk okuma yazma sürecinin “ilk okuma yazmaya hazırlık ve ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme” aşamaları ve bu aşama etkinlikleri içinde belirtilmiştir.

İlk okuma yazmada kullanılacak büyük-küçük dik temel harfler, örnek olarak Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda verilmiş olup Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2: TTKB Dik Temel Harfler

Kaynak: (MEB 2019: 12)

Şekil 2’de yazı öğretiminde kullanılacak büyük-küçük dik temel harfler, öğretimde kullanılmak üzere öngörülen standart yazı defteri sayfasında ve satırdaki konumu ile gösterilmiştir. Yazma ve yazı biçimi kazanımlarına yönelik öğretim programında şu açıklamalara yer verilmiştir:

“İlk okuma yazma öğretiminin turnaksız dik temel harflerle gerçekleştirilir. Dik temel harflerin yazılış yönleri, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru gösterilmelidir. Ses harf ilişkisi kavratıldıktan sonra harflerin okunmasına ve yazılmasına geçilmelidir. Öğrenci yazma çalışmalarında harflerin yazım şekilleri, yönleri, geometrisi, eğimi, dikliği konusunda zorlanmamalıdır. Öncelikle öğrencilerin harfin temel formunu oluşturmaları beklenmelidir. Önce büyük harfin yazımı hemen ardından küçük harfin yazımı yönleriyle birlikte gösterilmelidir.” (MEB, 2019: 10-12)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkçe Dersi Öğretim Programı’ndan (2019) doküman incelemesi ile elde edilen ve betimsel analiz tekniğiyle çözümlenen bulgulardan hareketle şu sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan kazanımlar; dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerine göre dört temel dil becerisi altında her sınıf düzeyi için gruplandırılmıştır. Öğretim Programı’nda, birinci sınıf yazma temel dil becerisine ilişki on üç kazanım yer almakta olup kazanımlardan bazılarının gerçekleştirilmesinde dikkat edilmesi gereken hususlar, ilgili kazanımların hemen altında açıklama olarak belirtilmiştir. “T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar” kazanımı, yazmaya hazırlık ve “T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar, T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar ve T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır” kazanımları ise yazı biçimi ve yazma ile ilgilidir. Bu kazanımlardan sadece “T.1.4.1” yazmaya hazırlık kazanımı için “*Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır*” açıklamasına yer verilmiştir.

2. Türkçe Dersi Öğretim Programı birinci sınıf yazma temel dil becerisi, yazmaya hazırlık kazanımına yönelik bulgulardan: “T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar” birinci sınıf yazma temel dil becerisi yazmaya hazırlık kazanımına yönelik öğretim programında yer alan: “*Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır*” şeklindeki açıklama ve “Parmak, El ve Kol Kaslarını Geliştirme Çalışmaları” ile “Boyama ve Çizgi Çalışmaları” örnek etkinliklerin oldukça sınırlı ve yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

“T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar” kazanımına yönelik öğretim programında yazmaya hazırlık etkinliği olarak yer alan; “Parmak, El ve Kol Kaslarını Geliştirme Çalışmaları” ile “Boyama ve Çizgi Çalışmaları” sınırlı ve yetersizdir. Oysa ki, bu önemli dil becerisine yönelik öğrencilerin hazır bulunuşluk ve süreçteki gelişim durumlarına göre çok sayıda etkinlik söz konusudur: El hareketleri, boyama, kalem tutma, serbest çizgi ve düzenli çizgi çalışmaları (MEB, 2009: 237-238).

Alan yazında yer alan bazı çalışmalarda: Öğretimde, ders kitaplarında yer verilen bazı etkinliklerin ait oldukları kazanımlar ile sayı ve nitelik bakımından uyumadığı, bu durumun sürece olumsuz yansıdığı sonuçları belirtilmiştir (Epçaçan ve Erzen, 2008:195; Şahin, 2008: 143; Şahin vd., 2012: 79-80; Aslan ve Altunova, 2019: 51;). Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda (2019) yer alan yazmaya hazırlık kazanımına ilişkin açıklama ve etkinlikler yeterli değildir ve ilgili kazanım ile örtüşmemektedir. Kaldığı yazmaya hazırlık yönlü programda yer alan kazanımda (T.1.4.1.) yeterli de değildir. Nitekim, bazı araştırma sonuçlarında; birinci sınıfa

başlayan öğrencilerin özellikle yazma sürecinde duyuşsal, psikomotor ve bilişsel gelişim bakımından tam ve istendik düzeyi yakalamamış olması; bir ders süresince etkinliklere katılma, takip etmesinin zihnen uygun olmadığı, matematiksel işlem yapabilme yeteneğinin gelişmediği, küçük motor becerilerinin tam gelişmemesi sonucu parmak kullanımının olgunlaşmadığı, kalem tutmada, yazmada ve ödev yapmada sorun yaşadığı, bir kez başarısızlık hissini tattığı zaman bunun

yetersizlik ve özgüven sorununa neden olacağı gibi çeşitli sorunlar yaşadıkları ve dolayısıyla okuma yazma etkinliklerinde zorlandıkları belirtilmiştir (Bayat, 2015:183; Gündüz ve Çalışkan, 2013:379; Güneş, 2013:296; Kahramanoğlu, Tiryaki ve Canpolat, 2014:1076; Avşar Tuncay, 2021: 111).

Parmak, el ve kol kaslarını geliştirme çalışmaları, öğrencilerin çizgi çalışmasına başlamadan önce el becerileri gerektiren ve küçük kas gelişimini destekler nitelikte yapılan çalışmalardır. Sınıfta sıra üstüne parmak uçları ile vurarak ritim tutma, avuç açıp kapatma, uzanarak ve zıplayarak elma-armut topluyormuş gibi yapma, oyun hamurları ile oynama ve çeşitli objeler yapma, kum ve toprak zemin üzerinde çubuk ile şekiller yapma, kağıtları yırtma ve kesme yapıştırma, yumuşak bir topu sıkma, açma, ipe boncuk dizdirme, okul bahçesinde araba, tren taklidi yaparak gruplar halinde oynama (yön kazanımı içinde önemli fırsat oluşturabilir), boyama ve çizgi çalışmaları yazma etkinlikleri öncesi kas esnekliği ile küçük kas gelişimine katkı sağlayacak nitelikte yapılabilecek çalışmalardır. Öğrencinin, bu süreçte edindiği alışkanlıklar ömür boyu süreceği için öğretmenlerin, etkinlikler içinde her öğrenciyi dikkatli şekilde gözlemlemeleri ve etkin rehberlik ile doğru alışkanlık kazanmalarını sağlamaları önemli ve gereklidir. Konuya ilişkin alan yazında çok sayıda çalışma mevcuttur: Keskinlik ve Keskinlik, 2005: 195; Göçer, 2014:32; Akdağ, 2019:134. Bu araştırma sonuçları; yazma dil becerisinin önemini ve birinci sınıfta öğrencilerin etkinlikler ile yazmaya hazırlık çalışmaları yapmalarının nedenlerini, önem ve zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Öğrencinin sırasına düz, kuralına uygun oturması, yazma materyalinin kendine dönük olması, belin dik, sırtın hafif öne eğik olması, kolların dirseklere kadar sıra üstünde ve ayaklarının yere tam basacak şekilde oturmasını ayarlaması gerekmektedir. Defterin öğrencinin önünde, sıra üstünde duruş şekli, göze mesafesi yazmada önemli hazırlık çalışmalarındandır. Bunun için öncelikle öğrenciye doğru kalem tutma şekli (üç parmakla kalem tutma şekli) gösterilmeli sonrasında çocuk hangi eliyle daha rahat kalem tutabiliyorsa o elini kullanması teşvik edilmelidir (MEB, 2019:11).

Yazmaya yönelik etkinlikler; bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanların tamamını ile ilişkili ve bu alanları etkileyen çalışmalardır. Fiziksel dil olarak da kabul edilen yazma, çok yönlü bir dizi becerilerinin kazanımı ile gerçekleştirilmektedir.

Berninger vd., (2006), Qiao vd., (2010) ve Longcamp vd., (2011) çalışmalarına göre; “yazma öğretiminin bilişsel gelişim üzerinde yoğun etkisi vardır. El ile yazma bir kas etkinliği olduğu kadar beyni uyaran ve belleği de çalıştıran bir eylemdir. Diğer bir deyişle harfleri çizerek oluşturmak bilekler, el ve parmakların gerçekleştirdiği bir eylem olma yanında el ve göz koordinasyonunun da gerekli olduğu bir eylemdir. O nedenle yazma eyleminde bilişsel etkinlikte söz konusudur” (aktr. Savaş, 2017: 129-130).

Yazmaya hazırlık ve yazma becerisinin kazanımında ince kas becerileri çok önemli etki ve yere sahiptir. Breslin ve Exner (1999) çalışmalarına göre; “yazma sırasında parmakların kullanılması ince motor becerileri sayesinde olur. Bu beceriler kalem gibi bir nesneyi parmak uçları yardımıyla tutma, elde parmaklardan avuç içine veya tersi yönde aktarma, o nesneyi döndürme sağlayan ince kas becerileridir. Bu kasları kullanma becerileri dört yaşından önce gelişir. Anaokuluna başlayan çocuklarda bulunması gereken beceriler arasındadır; çünkü kalem tutma, silgi kullanma ve çeşitli oyun etkinlikleri gibi işlerde bu tür becerilere gereksinim duyulur. İnce kas becerisi gelişmemiş çocukların yazma hızı düşüktür, yazma etkinlikleri sırasında kalem ve silgilerini daha sık düşürürler. Bu çocuklar yazı yazma ve çizim gerektiren eğitim-öğretim etkinliklerinde kalemlerine hâkim olmakta zorlanırlar. Her iki cinsiyette de görülen bu durum özellikle yazı kalitesinin bozulmasına yol açar, görsel açıdan düzgün, kurallara uygun yazma öğrenimini engeller” (aktr. Savaş, 2017: 129).

“Öğrenme sürecinde beyne yardımcı olan bir diğer organ gözdür, çünkü ilkökul öğrencilerinin gün içindeki eğitim-öğretim faaliyetlerinin %30-60’ı yakından görme gerektiren okuma, yazma vb. etkinliklerdir. El göz koordinasyonu bunların tümünde ihtiyaç duyulan bir beceridir (McHale ve Cermak, 1992; Ritty, Solan, ve Cool, 1993: aktr. Savaş, 2017: 130). Günlük yaşamın neredeyse tüm faaliyetlerde gereksinim duyulan göz-kas uyum becerilerine öğrencilerin geometrik şekiller, harfler,

sayılar gibi sembolleri üretme işlerinde de gereksinim duyulur. Görsel algılama ise benzer biçimler arasındaki farkları algılamak veya bir nesneyi çok sayıda başka nesne arasında tespit etmek gibi görsel bilgiyi düzenleme ve yorumlama işi yapan ve kasların etkisi olmayan bir beceridir. Görsel-motor ve görsel algısal becerilerin eşgüdümlü çalışması harfleri, sayıları, sembolleri ve geometrik şekilleri kopyalamak gibi karmaşık işlemlerin yerine getirilmesi konusunda önemlidir. James ve Engelhardt (2012) çalışması, yazma eyleminin bilekler, el ve parmakların gerçekleştirdiği bir eylem olma yanında el ve göz koordinasyonunun da gerekli olduğu bir eylem olduğunu göstermektedir” (aktr. Savaş, 2017: 130).

Açıklamalarda görüldüğü gibi birçok gelişim alanı ile ilgili ve oldukça karmaşık süreç olan ve beceri gerektiren yazma dil becerisi, gerek okul öncesi eğitim gerekse aile içinde çocuğu okul ve ilk okuma yazma öğretimine hazırlamanın önemli bir parçası olarak değerlendirilmelidir. Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan temel dil becerilerinden birisi olan yazma dil becerisine ilişkin öğretim, ilgili kazanımlar doğrultusunda ilk okuma yazma öğretim sürecinin hemen başında yazmaya hazırlık çalışmaları ile başlamaktadır. Yazmaya hazırlık çalışmaları; genel hazırlık, okumaya hazırlık çalışmaları ile birlikte planlanır ve birlikte yürütülür. Bu süre, öğrenci özellik ve hazır bulunuşluk düzeyleri, süreçte öğrencilerin göstereceği performans ve başarı, çevre özellikleri, öğretmen performansı vs. göre farklılık göstererek yaklaşık 1-3 hafta sürebilmektedir.

Öğrencilerin okula, sınıfa ve sürece etkili uyum sağlamaları için eğlenceli çeşitli etkinlikler ile gerçekleştirilen genel hazırlık ile birlikte eş zamanlı yürütülen okuma ve yazmaya hazırlık çalışmaları, önemli amaçlara yönelik çeşitli etkinlikler ile yürütülür. Okuma yazmaya hazırlık çalışmaları genel anlamda, öğrencilerin ilkökula geçişini kolaylaştırmak ve hazır bulunuşluk düzeylerini artırmak yapılan etkinlikleri içermektedir. Yazmaya hazırlık çalışmalarının amaçlarını şöyle sıralayabiliriz: Öğrencilerin el, bilek, parmak kaslarının gelişimine katkı, göz kasları ile el kasları arasındaki koordinasyonu eş ifade ile kas sinir eşgüdümünü, defter, silgi, kalem vb. araç-gereçleri tanıyarak etkili, serbest, rahat biçimde kullanabilmelerini, harf ve rakamların temelinin teşkil eden ana çizgileri yönleri (sağ-sol) ile kavrayıp satır çizgilerine yerleştirebilmelerini sağlamak. Bu amaçlar doğrultusunda çok çeşitli etkinlikler ile öğrenciler, yazma gibi önemli öğrenme alanına, öğretmen rehberliğinde hazırlanırlar. Bu süreçteki yazmaya hazırlayıcı etkinliklerin niteliği etkinliklerin, bir hiyerarşi içinde ve etkin planlama ile öğretmen yönetim ve denetiminde titizlikle yürütülmesi, hazırlıktan sonra geçilecek yazma çalışmalarında başarıyı belirleyecektir.

“T.1.4.1. Boyama ve çizgi çalışmaları yapar” kazanımı içinde öğretim programında; “*Yazma materyalleri hakkında kısa bilgi verilerek uygun biçimde kullanılması sağlanır*” şeklindeki açıklamadan hareketle sadece yazı defterine ilişkin açıklama ve örneğe yer verilmiştir. Bu açıklamada oldukça sınırlı ve yetersizdir. Zira yazı öğretimi, yazma ve yazmaya hazırlığa yönelik çalışmalarda yöntem-teknik, yazı biçimi ve etkinlikler kadar önemli olan diğer unsur, kullanılan materyallerdir. Talim Terbiye Kurulunca kabul edilen ve Kasım 1997 tarihli 2482 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak 1981 İlköğretim Okulları Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan İlköğretim Okulu Türkçe Eğitimi Yazı Programında, çoğu birinci sınıfta ilk okuma yazma öğretiminde kullanılabilecek temel araç-gereçler, nitel-nicel özellikleri ile şu şekilde belirtilmiştir: Kil, plastilin, fasulye, plastik çöpler, yazı defterleri ve kağıtları, kılavuz karton, yazı kağıt ve kartonları, alıştırma kitapları, küçük-büyük harfler tablosu, yazı kalemleri, boya kalemleri, silgi, kalem tıraş (MEB, 2000: 64).

Yazmaya hazırlık ve yazı çalışmalarında nitelikli materyal kullanımı yazıdaki niteliği de önemli ölçüde etkiler, belirler. Bu nedenle, materyal seçim ve kullanımında öğretmenlerin; programda

konuya ilişkin belirtilenler, çocukların gelişim özellikleri ve hazır bulunuşluklarını dikkate alarak hareket etmeleri ve hassasiyet göstermeleri önemlidir. Örneğin, gelişim özelliği gereği bu dönem öğrencilerin büyük çoğunluğu güçlerini, çalışma zeminlerini ve materyalleri kontrolde güçlük çekmektedirler. Bundan hareketle kullanılacak kalem; kesinlikle versatil (uçlu veya basmalı) kalem olmayıp köşesiz, ergonomik, çok sert veya yumuşak olmayan klasik kurşun kalem olmalıdır. “2 numara ya da HB üzerinde harfleri yazan kalemler normal koyulukta olan kalemlerdir” (MEB, 2000: 64). Günümüzde bu özellikleri taşıyan, akıllı kalem olarak tanımlanan; öğrenciye doğru kalem tutma davranışı kazandıracak, kalem tutmayı kolaylaştırıp alışkanlık haline getirmesine yardımcı olacak kalemler, yine kalem ve parmaklara takılan aparatlar geliştirilmiştir. Yapılan araştırmalarda plastik tutucuların öğrencilerin kalem tutuşları üzerinde oldukça etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Temur vd., 2012:317; Yıldız vd., 2015:70; Aksu, 2019:26;).

Yazmaya hazır bulunuşluk için; “otururken göğüs sıraya dayanmadan her iki kolun dirsekten sonraki üçte ikisi sıra üzerine konarak, kalçalar oturma yüzeyine yerleştirilir ve ayaklar rahatça yere basacak şekilde oturulur. Göz sağlığı bakımından, göz ile kağıt arasında 25-30 cm. kadar bir uzaklık bulunmalıdır (sağ elle yazanlar için) ışığın soldan gelmesine özen gösterilir. Gözü zayıf olan öğrenciler ön sıralara ve daha aydınlık yerlere, bu öğrencilerden boyu uzun olanlar ön yan taraflara, sol elini kullanan öğrenciler sol kollarının serbest olması için sıranın soluna oturtulur. Kağıt veya defter öğrencinin rahat yazabileceği konumda tutulur. Kalem satır çizgisine dik tutulur ve bu konum sürdürülür. Kalem baş işaret ve orta parmak arasında rahat tutulur, işaret parmağı kaleme çok fazla bastırılmaz. Kalem ucuna yaklaşık 2 cm. geriden, 45 derece eğik tutulur, kalemin açılan odunsu kısmına parmaklar dokunmaz. El kağıda yapıştırılıp fazla ağırlık verilmeden el ayası, harflerin yönlerine göre bu yüzeyde rahatça dolaştırılır” (MEB, 2000: 64).

3. Türkçe Dersi birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarından yazı biçimi ve yazma ile ilgili; “T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar, T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar” kazanımları için gerekli görülen açıklama ve örnekler, Türkçe Dersi Öğretim Programında ilk okuma yazma sürecinin “ilk okuma yazmaya hazırlık ve ilk okuma yazmaya başlama ve ilerleme” aşamaları ve bu aşama etkinlikleri içinde; ilk okuma yazma öğretiminin turnaksız dik temel harflerle gerçekleştirileceği, yazı biçimi; yazı öğretiminde kullanılacak büyük-küçük dik temel harfler, öğretimde kullanılmak üzere öngörülen standart yazı defteri sayfasında ve satırdaki konumu ile (Şekil 2) örnek olarak verilmiştir. Bu iki kazanıma yönelik öğretim programında; dik temel harflerin yazılış yönleri, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru gösterilmeli, ses harf ilişkisi kavratıldıktan sonra harflerin okunmasına ve yazılmasına geçilmeli, öğrenci yazma çalışmalarında harflerin yazım şekilleri, yönleri, geometrisi, eğimi, dikliği konusunda zorlanmamalı, öncelikle öğrencilerin harfin temel formunu oluşturmaları beklenmeli ve önce büyük harfin yazımı hemen ardından küçük harfin yazımı yönleriyle birlikte gösterilmelidir şeklinde açıklamalara yer verilmiştir. “T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır” kazanımına yönelik herhangi bir örnek ve açıklamaya yer verilmemiştir. Birinci sınıf yazma temel dil becerisi yazı biçimi ve yazma ile ilgili üç kazanıma ilişkin ulaşılan yukardaki bulgulardan hareketle öğretim programında yer alan açıklama ve örneklerin son derece sınırlı ve yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Şöyle ki:

a) “T.1.4.2. Harfleri tekniğine uygun yazar” kazanımına ilişkin öğretim programında yer alan yazı biçimine ilişkin örnek harf tablosunda (Şekil 2), hangi harfin kaç kalem hareketi ile ve hangi yönde yapılacağı belirtilmemiş, yapılan açıklamada bunları karşılamamaktadır. Bu yönü ile yazı biçimine ilişkin örnek ve açıklamalar oldukça sınırlı ve yetersizdir.

b) “T.1.4.4. Rakamları tekniğine uygun yazar” kazanımına ilişkin hiçbir örnek ve açıklama öğretim programında yer almamaktadır. Bu, önemli bir eksiklik ve yetersizliktir.

c) “T.1.4.7. Harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır” kazanımına yönelik öğretim programında herhangi bir örnek ve açıklamaya yer verilmemesi eksiklik ve yetersizliktir. Bu araştırma sonuçlarının, öğrencilerin, işlek; okunaklı, süratli ve güzel yazma bilgi ve beceri kazanımlarında sorun yaşamasının temel nedeni olduğunu bundan hareketle bu sonuçların yazı öğretiminde ve yazma çalışmalarında verimsizlik ve başarısızlığın önemli nedenlerinden biri olduğunu söyleyebiliriz. Alan yazındaki çalışma sonuçları araştırmamız sonuçlarını desteklemektedir.

2005-2006 eğitim- öğretim yılı İlköğretim Programı ile ülkemizde, yazı öğretimi ve yazma çalışmaları bitişik eğik yazı biçimi ile yürütülmeye başlanmıştır (MEB, 2009: 232). 2018 Türkçe Dersi Öğretim Programında, öğretimde dik temel harf yahut birleşik eğik harflerle yazı biçimine ilişkin tercih öğretmene bırakılmış (MEB, 2018:10) ve 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programında ise “İlk okuma yazma öğretimi tırnaksız dik temel harflerle gerçekleştirilir.” ifadesiyle tamamen ve tekraren dik temel yazı ile öğretim uygulamaya geçmiştir (MEB, 2019, 10). Dolayısı ile ülkemizdeki araştırmalar, son on dört yıldır bitişik eğik yazı öğretim programda yer aldığı için bitişik eğik yazı öğretimine ilişkindir.

Alan yazında yer alan araştırmaların büyük çoğunluğu yukarıdaki gerekçe nedeni ile bitişik eğik yazı biçimi ile ve öğretmen, öğrenci, veli görüşleri alınarak gerçekleştirilmiş nitel-nicel çalışmalardır. Ancak araştırma konumuz ile her yönden ilişkili, öğrenci çalışmalarını işlek; okunaklı, süratli ve güzel yazma bilgi ve becerisi bakımından biçim, eğim, boşluk, ebat, satır takibi vb. unsurlar ve sınıf, cinsiyet, mevcut vb. değişkenler ile yapılan çalışmalar da yer almaktadır. Konusu, amacı, dönemi sonuçları vs. ile araştırmamız ile örtüşen en güncel ve önemli çalışmalardan birisi; ilköğretim birinci sınıf öğrencilerin yazılarının okunaklılık yönünden incelenmesi ve değişik parametreler ile farklılaşmasını belirlemeyi amaçlayan Gök ve Baş (2020: 572) çalışmasıdır. Araştırmada, biçim dışında diğer tüm boyutlarda ve toplam puan açısından öğrencilerin yazılarının orta düzeyde okunaklı olduğu, en yüksek performansın satır takibi ve eğim boyutlarında en düşük performansın ise biçim boyutunda sergilendiği, öğrencilerin dik temel yazılarının okunaklılık boyutundan aldıkları puanların boşluk, ebat ve biçim alt boyutlarında ve ölçeğin tamamında cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği ve ortaya çıkan bu farkın kız öğrenciler lehine olduğu vs. sonuçlara ulaşılmıştır (Gök ve Baş, 2020: 580).

İlgili alan yazına baktığımızda araştırmaların; öğrencilerinin yazı çalışmalarının yazıda eğim, boşluk, ebat, biçim, satır takibi unsurlarıyla okunaklılığına, ilk okuma yazma öğretimindeki yazı biçimlerine, özellikle bitişik eğik yazıya ilişkin çalışmaların öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri ile değerlendirilmesine yoğunlaştığı görülür. Bu çalışma sonuçlarında; sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin yazılarının okunaksız olması öğrenciden, kullanılan yazı biçiminden, öğretmenden ve aileden kaynaklandığı belirtilmiştir. Sınıf ve Türkçe öğretmenlerinin yazı biçimine ilişkin görüşleri karşılaştırıldığında öğretmenlerde yazı biçiminde uzlaşma olmadığı, velilerin ise öğretimde dik temel yazı biçiminin kullanılmasını tercih ettikleri yer almaktadır. (Akkaya ve Kara, 2012; Karasakaloğlu ve Bulut, (2018); Başar ve Tanış Gürbüz, 2020; Arcagök vd., 2017; Arıcı, 2012; Arslan ve İlgin, 2010; Coşkun ve Coşkun, 2014; Çakır, 2012; Duran, 2011; Şahin, 2012; Yılmaz ve Cımbız, 2016; Yılmaz ve Çakır, 2015; Karatay ve Çiçek, 2021; Yıldız vd., 2009; Kuru, 2014; Özdemir ve Kiroğlu, 2019; Kodan, 2016; Kuşdemir vd., 2018a).

Benzer şekilde, çeşitli unsurlar yönünden bitişik eğik yazı biçimi ile yazı öğretimi ve öğrenci yazılarını değerlendiren; Duran, Akyol, 2010; Duran, 2009; Yıldız vd., 2009; Duran, 2011; Erdoğan, 2012; Yıldız, 2013; Kuru, 2014; Kodan, 2016; Kuşdemir vd., 2018b. çalışmalar ve dik temel yazı biçimi ile yazı öğretimi ve öğrenci yazılarını değerlendiren; Babayiğit, 2018;

Babayiğit vd., 2018; Ulu, 2019; Bulut vd., 2016; Arcagök vd., 2017; Çakır vd., 2018; Yıldız, 2019 çalışmalar alan yazında yer almaktadır.

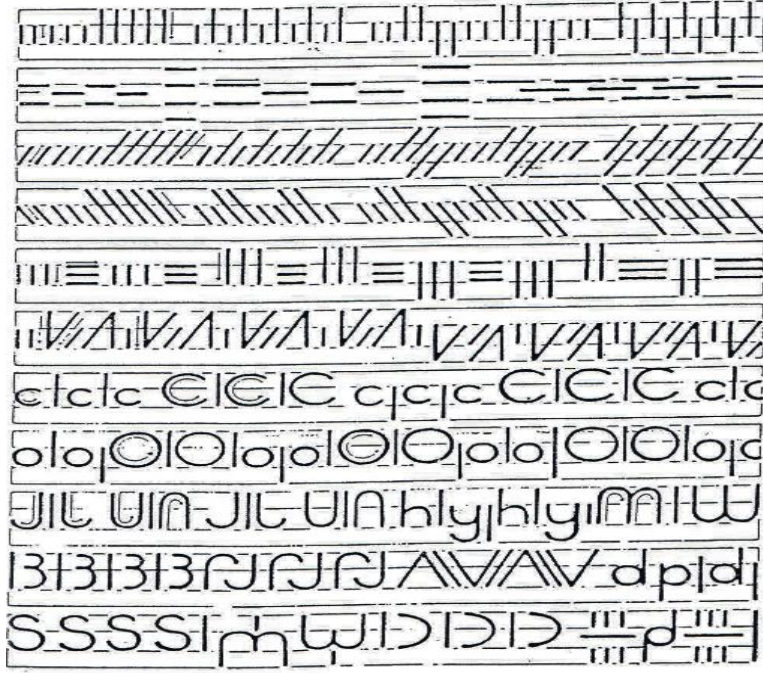
Sonuç olarak, Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) birinci sınıf yazma temel dil becerisi;

1. Yazmaya hazırlık kazanıma yönelik bulgulardan; ilk okuma yazmaya hazırlık aşamasında yazma becerisini geliştirmeye ilişkin etkinliklerin önce parmak, el ve kol kaslarını geliştirici, sonrasında ise çeşitli boya kalemleriyle resim ve boyama yapma ve çizgi çalışmaları örnek etkinlikleri ile sınırlı olduğunu bundan hareketle; bu iki etkinliğin son derece önemli dil becerisi alanı yazmaya hazırlık kazanımı için oldukça yetersiz olduğunu, yine yazma ve yazmaya hazırlık çalışmalarında kullanılacak yazma materyalleri ve kullanımına ilişkin öğretim programında belirtilen kazanım doğrultusundaki açıklamanın da sadece yazı defterinden ibaret, sınırlı ve yetersiz olduğunu belirtebiliriz.

2. Yazı biçimi ve yazma ile ilgili bulgulardan; “Harfleri tekniğine uygun yazar” kazanımına ilişkin verilen örnek dik temel harf tablosu ve yazımına ilişkin açıklamaların oldukça sınırlı ve yetersiz olduğunu, “rakamları tekniğine uygun yazar” ve “harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakır” kazanımlarına yönelik hiçbir örnek ve açıklamaya yer verilmediğini bunun da önemli eksiklik ve yetersizlik olduğunu söyleyebiliriz.

Araştırma sonuçları doğrultusunda şu önerilerde bulunulabilir;

• **Yazmaya hazırlık kazanımı sonuçlarına yönelik olarak;** Öğrencilerin; el becerilerini geliştirme ve özellikle yazma çalışmalarına hazırlık için yapılacak etkinliklerin amaçları, gelişim özellikleri (özellikle psikomotor) ile hazır bulunuşlukları ve öğretim ilkeleri (basitten karmaşığa vb.) dikkate alınarak ve örnek etkinliklerin sıralamasına uygun olarak yazmaya hazırlık sürecinde ilgili kazanımlara yönelik şu etkinlikler yapılabilir: Sıra üstüne parmak uçları ile vurarak ritim tutma, avuç açıp kapatma, uzanarak ve zıplayarak elma-armut topluyormuş gibi yapma, oyun hamurları ile oynama ve çeşitli objeler yapma, kum ve toprak zemin üzerinde çubuk ile şekiller yapma, kağıtları yırtma, kesme yapıştırma, yumuşak bir topu sıkma açma, ipe boncuk dizdirme, okul bahçesinde araba, tren taklidi yaparak bireysel ve gruplar halinde oynama, karalama, boyama, serbest (düzensiz) çizgi çalışmaları ve düzenli çizgi çalışmaları. Bu örnek etkinlikler ve son olarak çizgi çalışmaları ile yazı için gereken esneklik, rahatlık, akıcılık ve bunlar ile de doğru, kurallı, estetik, okunaklı, güzel yazı becerisi için ön şart davranışlar kazandırılmış olacaktır. Dik temel harf biçimi ile yürütülecek yazma çalışmalarına hazırlığa yönelik düzenli çizgi örnekleri Şekil 3’te yer almaktadır.

Şekil 3: TTKB Dik Temel Yazı Çizgi Alıştırmaları

Kaynak: (MEB 1997: 715)

Şekil 3'te, her satırda yer alan farklı düzenli çizgi örnekleri, basitten karmaşığa öğretim ilkesine ve dik temel yazı biçimine uygun hazırlanmıştır. Öğretmen, amaç, ilke ve süreçteki öğrenci gelişim, performansına göre uygun gördüğü, hazırladığı çizgileri de uygulayabilir.

• **Yazma materyalleri yönelik olarak:** Yazmaya hazırlıktan başlayarak öğretimde kullanılacak temel araç-gereçler, hakkında nitel-nicel kısa bilgiler ile belirtilebilir. Söz konusu araç-gereçler şunlar olabilir: Kil, oyun hamuru (plastilin), fasulye ve çöpler, yazı defterleri ve kağıtları, kılavuz karton, yazı kağıt ve kartonları, alıştırmaya kitapları, harf kartları, küçük-büyük harfler tablosu, yazı kalemleri, çeşitli boya kalemleri, resimli çizgi ve boyama kitabı, kum masası veya havuzu, makas, cetvel, silgi, kalem tıraş vs.

• **Harf, rakamların tekniğine uygun yazımı ve harfler, kelimeler ve cümleler arasında uygun boşluklar bırakma kazanım sonuçlarına yönelik olarak:** Yazıda kullanılacak tırnaksız dik temel harf ve rakamlar; hangi harf ve rakamın kaç kalem hareketi ile ve hangi yönde yazılacağını gösteren örnek açık şekilde verilebilir. Yazı biçimine uygun harf ve rakamlar Şekil 4'te örnek olarak verilmiştir.

Şekil 4: TTKB Dik Temel Yazı Yazılış Yönleri

Kaynak: (MEB 1997: 719)

- Harf ve kelimeler arasında uygun boşluklar bırakma kazanımı için örnekler ise Şekil 5'te yer almaktadır.

Şekil 5: TTKB Dik Temel Yazıda Harf ve Kelime Aralıkları

Kaynak: (MEB 1997: 720, 721.)

Şekil 5'te, büyük, küçük harflere göre harf ve kelimeler arasında bırakılacak boşlukların ne kadar olacağı, doğru ve yanlış yazım örnekleri ile birlikte verilmiştir.

Araştırmaya konu Türkçe Dersi Öğretim Programı (2019) birinci sınıf yazma temel dil becerisi kazanımlarının; araştırma bulguları ile ulaşılan eksiklik, sınırlılık ve yetersizlik sonuçlarına ilişkin yapılan öneriler ve önerilere büyük oranda kaynaklık eden, uygulamadaki yazma dil becerisi, kazanımları ve yazı biçimi başta olmak üzere birçok noktada büyük oranda benzerlik gösteren, Talim Terbiye Kurulunca kabul edilen ve Kasım 1997 tarihli 2482 sayılı Tebliğler Dergisinde yayınlanarak 1981 İlköğretim Okulları Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan İlköğretim

Okulu Türkçe Eğitimi Yazı Programı ve bu konuda yapılan araştırma sonuçları dikkate alınarak yeniden düzenlenebilir.

Kaynakça

- Akdağ, M. (2019). Zihinsel engelli kaynaştırma öğrencileri için kullanılabilir okuma yazma öğretimi yaklaşımları. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 130-137.
- Aksu, D. (2019). Kalem tutuş aparatının ilkököl öğrencilerinin kalem tutuşlarına etkisi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 16-29.
- Aksu, D. ve Ayvaz Can, A. (2018). İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin el tercihleri, oturuş ve defter pozisyonu ile kalem tutuşlarının belirlenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 26-39.
- Akkaya, A. ve Kara, Ö. T. (2012). 6. Sınıf öğrencilerinin bitişik eğik yazıda yaşadıkları sorunların nedenleri üzerine görüşleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 313-316.
- Akyol, H. (2005). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Aslan, M. ve Altunova, N. (2019). Birinci sınıf Türkçe (ilkokuma yazma) öğretim programının değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12 (32), 31-75. DOI Numarası: <https://doi.org/10.14520/adyusbd.490598>
- Arcagök, S., Kobak, G., Demir, M.K. ve Çavuş, Ş. (2017). Dik temel yazı ve bitişik eğik yazı kullanımına yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(4), 861-879.
- Arıcı, B. (2012). İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin, Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin bitişik eğik yazı hakkındaki görüşleri. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, (3), 1-15.
- Arslan, D. ve Ilgın, H. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin bitişik eğik yazı ile ilgili görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 69-92.
- Avşar Tuncay, A.(2021). *İlkokulda yazma öğretimi*. H. Akyol ve A. Avşar Tuncay (Ed.), *İlkokulda eğitim ve öğretim* (1.Baskı, 109-136) içinde. Pegem Akademi Yayınları.
- Aydın, İ. (2007). *İlkokuma yazma öğretimi üzerine bir gözlem*. Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi, 38, 183-225, Ankara.
- Aykaç, N., ve Ulubey, Ö. (2012). “Öğretmen Adaylarının İlköğretim Programının Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşleri”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 63-82.
- Babayiğit, Ö. (2018). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin dik temel harf yazım hatlarının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 176-199.
- Babayiğit, Ö., Karabay, H.F., Metin, Z. ve Halıcı, B. (2018). İlkokul birinci sınıfta dik temel harflerle yazma öğretiminin incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi [UTEB]*, 6(11), 45- 61.
- Başar, M. ve Tanış Gürbüz, H. M. (2020). İlk okuma ve yazma öğretiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 8(1), 1-20.
- Bayat, S. (2015). İlkokuma yazma öğretiminde 60-66 aylık çocuklar ile ilgili yaşanan güçlüklerle ilişkin öğretmen görüşleri. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 172-185.
- Berninger, V.W., Abbott, R.D., ve Jones, J. (2006). Early development of language by hand: composing, reading, listening, and speaking connections: Three letter-writing modes; and fast mapping in spelling. *Developmental Neuropsychology*, 29(1), 61-92. doi:10.1207/s15326942dn2901_5

- Breslin, D. ve Exner, C. (1999). Construct validity of the in-hand manipulation test: Adiscriminant analysis with children without disability and children with spasticdiplegia. *American Journal of Occupational Therapy*, 53 (4), 381-386.
- Bulut, P., Kuşdemir, Y. ve Şahin, D. (2016). İlkokul ve ortaokulda yazı tercihi: öğrenci ve öğretmenler hangi yazı türünü kullanıyor? *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 98- 115.
- Bilen, M. (2006). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Anı Yayıncılık.
- Coşkun, E. ve Coşkun, H. (2014). İlkokul ve ortaokullardaki bitişik eğik yazı uygulamalarına ilişkin öğretmen, öğrenci ve veli görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(26), 209-223.
- Creswell, J. W. (2016). *Research design qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. S. B. Demir (Trans. Eds.), Ankara: Educating Book.
- Çakır, Y. (2012). *İlköğretim II. kademe (6-7. sınıf) öğretmen ve öğrencilerin bitişik eğik yazıya ilişkin görüşleri* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- Çakır, O., Aslantaş Arslan, G. ve Doğan, C.M. (2018) İlkokul öğretmenlerinin bitişik eğik yazı ve dik temel harflerin kullanımına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kastamonu Education Journal*, 26(5), 1539-1550.
- Demirel, Ö. (2006). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. (9. Baskı). PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2002). *Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin Türkçe Öğretimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Duran, E. (2009). Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Duran, E. ve H. Akyol (2010). Bitişik eğik yazı öğretimi çalışmalarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 817-838.
- Duran, E. (2011). Bitişik eğik yazı harflerinin yazım şekillerine ilişkin öğretmen görüşleri. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (2) , 55-69.
- Epçaçan, C. ve Erzen, M. (2008). “İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi”. *Journal of International Social Research*, 1(4), 182-202.
- Erdoğan, T. (2012). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin bitişik eğik yazma gelişimlerinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 93-103.
- Evans, J. (2001). Introduction: learning and teaching the complexities of writing. In Janet Evans (Ed.), *Writing in the Elementary Classroom: A Reconsideration*. Portsmouth, NH: Heinemann.
- Girgin, Y. (2011). Cumhuriyet Dönemi (1929-1930, 1949,1981) Ortaokul Türkçe Öğretimi Programlarının İçerik, Genel ve Özel Amaçlarıyla Karşılaştırmalı Gelişim Düzeyi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (1), 11-26.
- Göçer, A. (2014). *Etkinlik Temelli İlgokuma ve Yazma Öğretimi*. Pegem Akademi Yayınları.
- Gök, B. ve Baş, Ö. (2020). İlkokul 1. sınıf öğrencilerinin dik temel yazılarının okunaklılığı üzerine bir inceleme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 572-585.
- Gündüz, F., ve Çalışkan, M. (2013). 60-66, 66-72, 72-84 aylık çocukların okul olgunluk ve okuma yazma becerilerini kazanma düzeylerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 8(8), 379-398.
- Güneş, F. (2013). Okuma yazma öğrenme yaşı. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 9(4), 280-298.
- Graham, S., Harris, K. R. ve Santangelo, T. (2015). Research-based writing practices and the Common Core: Meta-analysis and meta-synthesis. *The Elementary School Journal*, 115(4), 498-522.
- James, K.H. ve Engelhardt, L. (2012). The effects of handwriting experience on functional brain development in pre-literate children. *Trends in Neuroscience and Education*, 1(1), 32-42.

- Kahramanoğlu, R., Tiryaki, E. N., ve Canpolat, M. (2014). İlkokula yeni başlayan 60-66 ay grubu öğrencilerin okula hazır oluşları üzerine inceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(3), 1065-1080.
- Karasakaloğlu, N. & Bulut, B. (2018). dik temel yazıyla okuma-yazma öğrenen öğrencilerin okuma-yazma düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26), 147-158. doi: 10.29329/mjer.2018.172.8
- Karatay, H. ve Çiçek, S. (2021). El yazısı stillerinin yazmayı öğrenmeye etkisi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 2021, 9(2), 110-126. <https://doi.org/10.35233/oyea.960682>
- Keskinkılıç, K., ve Keskinkılıç, S. B. (2005). *Türkçenin Temel Becerileri ve Ses Temelli Cümle Yöntemi ile İlkokula Yazma Öğretimi*. (2. Baskı). Asil Yayınevi.
- Kodan, H. (2016). Yazma güçlüğü olan üçüncü sınıf öğrencisinin el yazısı okunaklılığının geliştirilmesi: Eylem araştırması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 523-539.
- Kuru, O. (2014). Sınıf öğretmenliği 3. sınıf öğrencilerinin bitişik eğik yazılarının okunaklılık düzeylerinin belirlenmesi ve bitişik eğik yazıya ilişkin düşünceleri. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 39-56.
- Kuşdemir, Y., Katrancı, M. ve Arslan, F. (2018a). Veli ve öğretmen gözüyle ilkökullerinde yazı okunaklılığı. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 455-476.
- Kuşdemir, Y., Katrancı, M. ve Arslan, F. (2018b). İlkokul öğrencilerinin yazı okunaklılığının incelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 10 (3), 113- 129.
- Longcamp, M., Anton, J.L., ve Roth, M. (2005). Premotor activations in response to visually presented single letters depend on the hand used to write: a study on left-handers. *Neuropsychologia*, 43, 1801 - 1809. doi: 10.1016/j.neuropsychologia.2005.01.020 PMID:16154456
- McHale, K., ve Cermak, S. (1992). Fine motor activities in elementary school: Preliminary findings and provisional implications for children with fine motor problems. *American Journal of Occupational Therapy*, 46, 898-903.
- MEB. (1997). İlköğretim okulu türkçe eğitimi yazı dersi öğretim programı. *Tebliğler Dergisi*, Cilt:60, Sayı: 2482, 655-755.
- MEB. (2000). İlköğretim programı, (5. Baskı). Yakutiye Yayıncılık.
- MEB. (2009). İlköğretim türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1- 5. Sınıflar), Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2018). Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıflar), Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- MEB. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıflar), <http://mufredat.meb.gov.tr/ProgramDetay.aspx?PID=663>, adresinden 19.02.2022 tarihinde alınmıştır.
- Memiş, A.D. ve Harmankaya, T. (2012). İlköğretim okulu 1.sınıf öğrencilerinin bitişik eğik el yazısı hataları ile görsel algı düzeylerinin incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (2012) 136-150
- Özdemir, Y. ve Kıroğlu, K. (2019). Yazı biçimi öğretimi konusunda birinci sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(2), 331-356. DOI: 10.30964/auedfd.492289
- Qiao, E., Vinckier, F. ve Szwed, M. (2010). Unconsciously deciphering handwriting: subliminal invariance for handwritten words in the Visual word form area. *Neuroimage*, 49, 1786 - 1799. doi: 10.1016/j.neuroimage.2009.09.034
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research & evaluation methods*. M. Bütün, & S. B. Demir (Trans. Eds.), Ankara: Pegem Publishing.

- Ritty, M., Solan, H. ve Cool, S. (1993). Visual and sensory-motor functioning in the classroom: A preliminary report of ergonomic demands. *Journal of the American Optometric Association*, 64, 238-244.
- Sağırılı, M. (2019). *İlkokuma yazma öğretimi*. Ömer Yılar (Ed.), *İlkokuma yazma öğretiminin önemi, amacı ve birinci sınıf öğretmenliği* (2.Baskı, 1-30) içinde. Pegem Akademi Yayınları.
- Savaş, B. (2017). Yazma öğretiminin ilköğrencilerinin okuma-anlama becerileri üzerine etkilerinin incelenmesi: dilbilimsel bir yaklaşım. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi / The Journal of International Education Science*, 4 (13), 120-140.
- Şahin, A. (2008). İlköğretim birinci sınıf türkçe ders kitabı, öğrenci çalışma kitabı ve öğretmen kılavuz kitabının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(3), 133-146.
- Şahin, A. (2012). Bitişik eğik yazı öğretiminde karşılaşılan problemler. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 168-179.
- TDK, (2005). *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tekin, H. (1991). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Yargı Yayınları.
- Temur, T., Aksoy, C. C., ve Tabak, H. (2012). İlköğretim birinci sınıf öğrencilerinin kalem tutma biçimleri ve kavrama-sıkıştırma kuvvetlerinin yazma hızı ve hatalarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(165). 307-319.
- Ulu, H. (2019). İlkokul birinci sınıf öğrencilerinin dik temel yazılarının okunaklılık ve yazım hataları açısından incelenmesi. *International Journal of Field Education [IJOFE]*, 5(2), 195-211.
- Varış, F (1994). *Eğitimde Program Geliştirme. Teori ve Teknikler*. Alkım Yayıncılık.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (11. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M., Açıkan, M. ve Berber, V. (2015). İlkokul öğrencilerinin yazma sürecindeki ergonomik tercihleri: Kalem tutma, el tercihi, oturuş ve kâğıt pozisyonu. *International Journal of Social Science*, 40, 61-71.
- Yıldız, M., Yıldırım, K. ve Ateş, S. (2009). Sınıf öğretmenlerinin sınıf tahtasına yazdıkları yazıların okunaklılık bakımından öğrencilere model olmadaki uygunluğu. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 75-88.
- Yıldız, M. (2013). Yazma güçlüğü (disgrafi) olan bir ilköğretim 2. Sınıf öğrencisinin el yazısı okunaklılığının geliştirilmesi: Eylem araştırması. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16, 281-310.
- Yıldız, M. (2019). Türkiye’de bitişik eğik yazı reformu ve sonrası: ilköğretim öğrencileri (4-8. Sınıf) hangi el yazısı stiliyle yazıyor? *Eğitim ve Bilim*, 44(197), 209-222.
- Yılmaz, F. ve Cımbız, A. T. (2016). Sınıf öğretmenlerinin bitişik eğik yazı hakkındaki görüşleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 567-592.
- Yılmaz, M. ve Çakır, Y. (2015). İlköğretim ikinci kademedeki (6-7. sınıf) öğretmen ve öğrencilerin bitişik eğik yazıya ilişkin görüşleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu Özel Sayısı, 276-297. <https://doi.org/10.14686/BUEFAD.2015USOSozelsayi13216>

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarı, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkisi bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.